NEVRARGYL Dr BOUSQUET

In cutii a 3 tablete și a 20 de tablete

ASIGURAREA „FRANCO-ROMÂNĂ"

București, Griviței 23

acordă ABONAȚILOR „UNIVERSULUI" PREMII DIN OFICIU

în numerar și lozuri ale Loteriei Statului. Cadouri în obiecte. Despăgubiri moștenitorilor, oricare ar fi vârsta abonatului. Trageri generale lunare și speciale. O tragere festivă pentru aniversarea a 10 ani dela înființarea secțiunii „UNIVERSUL" a Societății. Asigurări pe durată de plată foarte scurtă și chiar cu primă unică și cu plata în efecte la cursul nominal. Asigurări cu plata dublă a capitalului asigurat în caz de accident. Asigurare de zestre. Asigurarea copiilor dela orice vârstă (chiar și dela naștere) cu un premiu din oficiu pentru studii, de 10.000 lei la 7 ani, alți 10.000 la 11 ani și 30.000 lei la 18 ani. Condițiuni speciale pentru riscul de războiu.

Se poate cere trecerea ratelor plătite dela o asigurare veche — chiar dacă nu e la curent — la o asigurare nouă — făcută în condițiunile sus arătate.

Trimiteți acest cupon — dimpreună cu lei 20 — și veți primi un bon de participare la tragerea festivă — chiar dacă mai aveți și alte bonuri.

CEREȚI LAMURIRI ȘI PROSPECTE.

Se urmărește monopolul fabricării și distribuirei untului și laptelui in Banat

Timișoara, 14 Sept.

Intr'un articol trecut, ne exprimam nedumerirea asupra scumpirei untului, care într'o lună ajunsese să se vândă cu 13 lei, iar acum de o săptămână cu 15 lei suta de grame, adică 150 lei kg. Nedumerirea noastră era perfect justificată pentrucă laptele și toate produsele lui, între cari untul, nu se aduc din alte părți, ci se fabrică aici. Banatul fiind renumit în producerea untului, pe care-l desface în întreaga țară, iar furajele și vacile nu și-au ridicat prețul, astfel că urcarea prețului la unt nu este cu nimic justificată.

Dar cum nimeni nu se găsește să oprească pofta de câștig a negustorilor, prețul untului s'a putut urca în voie, fără teamă de sancțiuni. Cu titlul de informație reamintim faptul, relatat la timpul său, că pe vréme primariatului d-lui general Rodrig Modreanu acesta a mers până la arestarea conducătorilor cooperativelor „Centrul" și „Agraria bănățeană" cari nesocoteau prețul untului, urcându-l după bunul lor plac

Dar de atunci prețurile au continuat să crească ajungând până la 150 lei kg. de unt, preț pe care publicul consumator este nevoit să-l plătească, între vânzători existând o solidaritate, astfel că prețul este același la toți.

Iată însă că acum s'a lansat ideia ca fabricarea untului și desfacerea laptelui să treacă din faza actuală în faza monopolului, cooperativele amintite, fiind cele mai puternice instituții economice cari dețin controlul pieții acestui produs, urmărind să monopolizeze fabricarea și desfacerea untului.

Ori tocmai aici este explicația scumpirei vieții și neputința legilor pentru stăvilirea acestei scumpiri. Industriile noastre au trecut în epoca anterioară lui 6 Septembrie din faza trustului și cartelului, la faza monopolului, fiind protejate prin măsurile dictaturei să fixeze prețuri arbitrare, la bunul lor plac, nesocotind complect interesele marilor mase consumatoare. Pentru ca aceștia să nu cârtească contra scumpirei vieții și jafului la care se dedau monopoliștii s'a adus așa zisele legi de înfrânarea speculei, comisiile speciale, cari nu numai că n'au putut să înfrângă pofta de câștig dar n'au reușit nici cel puțin să mențină prețurile, cari în ciuda realităților se urcau pe fiecare zi.

Deci tocmai în mometul când în fruntea țării se găsește un om de neprihănită cinste și omenie, generalul Antonescu, care nu este în slujba nici unor forțe sau instituții de spolierea mulțimilor, se încearcă să se institue în Banat un monopol al untului și laptelui, pentruca nimeni să nu mai poată concura prețul acestor produse, iar cooperativele cari vor realiza monopolul să poată fixa prețuri arbitrare.

Cele două cooperative „Centrul" și „Agraria" ale minorității germane, au putut să prospereze datorită încurajărilor și avantajelor obținute pe baza legii cooperației prin care au fost scutite de impozite, au obținut reduceri de taxe de transport și alte înlesniri, astfel că au putut să acapareze întreaga piață a laptelui și untului, pe care-l desfac în întreaga țară.

Conducătorii acestor instituții urmăresc acum să obțină de la primăria municipiului Timișoara arendarea lăptăriei comunale, care urmează să fie predată în bună stare de funcționare, pentru ca aici să se pasteurizeze laptele și să se fabrice untul, urmând ca aceste produse să fie desfăcute în viitor numai prin acest nou monopol.

Măsura, dacă-și va atinge scopul, va face ca să fie loviți în primul rând micii agricultori din comunele mărginașe Timișoarei, români, cari n'au altă posibilitate de câștig decât desfacerea laptelui și derivatelor lui pe piețele orașului

Dacă primăria Timișoarei dorește să arendeze lăptăria comunală, care de câțiva ani stă în stare de nefuncționare, are datoria să o pună la dispoziția unor români, cari ar prelua această funcție economică.

Avem datoria azi mai mult decât în trecut, să sprijinim toate inițiativele menite să pună la îndemâna majorităților, funcțiuni economice. Statul nostru amputat prin evenimentele prin cari a trecut, trebuie să creieze pentru tineret posibilități de existență în comerț, pentrucă biurocratismul ne sufocă, iar de bieții funcționari îi robește unui salariu insuficient pentru o existență demnă și cinstită.

Instituirea unui nou monopol trebuie oprită prin orice mijloace, iar libera concurență trebuie să-și exercite rolul ei de nivelatoare a prețurilor. Un stat autoritar trebuie să intervie în procesul de formare al prețului impunând o echilibrare a lor pentru ca toate categoriile sociale să aibă aceiași situație și nimeni să nu se îmbogățească pe spatele altora.

Dacă pentru unele articole fabricate din materii prime se poate aduce justificări la urcarea prețurilor, datorită împrejurărilor excepționale creiate de războiu, urcarea prețului la lapte și unt, ca elemente indispensabile traiului de fiecare zi al săracului și bogatului, nu se pot aduce argumente hotărâtoare și serioase, în afară de pofta de câștig.

Avem datoria nu numai să împiedicăm crearea de noui monopoluri, dar să luptăm pentru ieftenirea vieții și în acest scop trebuie creiată o instituție economică independentă, pe lângă lăptăria municipiului Timișoara, fie cu capital particular românesc, fie cu ajutorul Binag-ului, pentru ca în viața economică a acestui oraș să aducem o înviorare românească și prin concurență să scădem prețul acestor articole de primă și urgentă necesitate.

Iată un imperativ pe care cei în drept trebuie să-l aprecieze și soluționeze și asta cât mai curând.

O. M.

Memento

Calendar

LUNI 16 SEPTEMBRIE
Ort. Sfânta Mărtiră Eufimia. († 303).
Cat. Sfântul Corneliu Papa.
Prot. Eufemia.
Evreesc: 13 Elul 5700.
Mahomedan: 13 Șaban 1359.

*

Răsăritul soarelui 5.57; apusul soarelui 18.23.

*

Moartea lui **Gheorghe Lazăr** († 1823).

Radio

EMISIUNI IN LIMBA ROMANA ALE POSTURILOR STRAINE DE RADIO

— (Ora românească) —

17.55: Posturile italiene (pe lungimile de undă 19.70 m. și 25.51 m. în fiecare Sâmbătă.

18.20: Posturile italiene (pe lungimile de undă 19.70 m. și 25.51 m.).

18.45—19: DUNĂREA (325,4 m.) 922 kHz Bremen II 1339 m. și posturile de unde scurte. DJA 31,38 m. și DTP 25,31 m

19.50: TIRANA (49.30m.) afară de Duminică.

20.15: ZEESEN (31,38m.)

20.30—20.40: DUNĂREA (325,4 m.) 922 kHz., Bremen II.

21.35: BELGRAD (49,18m.)

22.15—22.30: DUNĂREA (325,4 m.); 922 kHz. și postul de unde scurte DJA 31,38.

22.20: Posturile italiene (pe lungimile de undă 16.84 m., 19.70 m., 25.40 m., 31,15 m., 41.55 m., 221 m și 263 m.).

22.30: LONDRA (261m.)

22.30: DAVENTRY (30.96m.-49.59 m.-41,49 m.)

LUNI, 16 SEPTEMBRIE

RADIO-ROMANIA
RADIO-BUCUREȘTI
și
POSTUL PE UNDA SCURTA
pe 32,4 m.

6.45: Ora dimineții.

RADIO-ROMANIA
și
RADIO-BUCUREȘTI

13: Ora; Jurnal cultural.
13.15: Muzică variată (discuri): Preludiile la actele I și II din „Traviata" de Verdi (orch. simf. din New-York, dirij. de Toscanini); Cântec de leagăn de Godard. Regele Ielelor, baladă de Schubert (voce: Heinrich Schlusnus); Romanță op. 28 nr. 2 de Sibelius și Romanță sentimentală de Stenhammer (vioară: Francesci Asti și orch. simf.); Serenadă de Cealkowsky; Preludiu de Jänefeldt; Serenadă de Elgar și Benedictus de Mackenzie.
14: Radio-jurnal (II).
14.20: Continuarea concertului de muzică variată (discuri): Antract din „Rosamunda" de Schubert; Caro mio ben de Giordani (voce: Heinrich Schlusnus); Vals trist și Cântec de primăvară de Sibelius; Cântec de seară de Schumann (vioară: Georg Kulenkampf); Intermezzo din „Sora Angelica" de Puccini.
14.45: Radio-jurnal (III).
20: Radio-jurnal (IV).
20.15: Aurel Alexandrescu (voce): Cântece basarabene culese de Vasile Popovici: Pe sub cer și pe sub stele; Și-am zis verde liliac; Cântec haiducesc. Paraschița; Cucușar de pe pădure; Câte lacrămi am vărsat; Supărat puiul de-aseară; Cântec de pahar.
20-35: Recital de pian: Wilhelm Kempff (discuri).
20.35: Recital de vioară: Jacques Thibaud (discuri): Intrada de Desplaner și Malagnena de Albeniz; Siciliana de Paradis; Păpușa valsând de Poldini; Fata cu păr bălai de Debussy; Două dansuri spaniole de Granados.

RADIO-ROMANIA
și
RADIO-BUCUREȘTI
POSTUL PE UNDA SCURTA
pe 32,4 m.

21: Radio-jurnal (V).
21.15: Portrete de compozitori: Brahms. I. Cuvânt explicativ; II. Exemplificări muzicale (discuri): Concert pentru vioară și orchestră op. 77.
22: Radio-jurnal (VI); Sport.
22.20: Jurnal pentru străinătate limbile: germană și italiană.
22.30: Continuarea concertului de muzică de Brahms (discuri): Variațiuni de Brahms pe o temă de Haydn (orch. filarm. din New-York dirij. de Arturo Toscanini); Uvertură academică festivă (orch. simf. din Amesterdam dirij. de Willem Mengelberg).
23: Concert de violă, Alexandru Stavrache: Transcripțiuni și lucrări originale în I-a audiție: Sonată (Largo-Corente-Adagio-Allegro) de Henry Eccles. Allegretto de Porpora (transcripție de Al. Stavrache); Sarabandă de Vasile Jianu; Toccata de Paradies (transcripție de Al. Stavrache).
23.20: Recital de vioară (discuri).
23.20: Recital de pian (discuri): Allegro din concertul italian de J. S. Bach; Sonata op. 78 nr. 24 de Beethoven.

Lipsă de carne și grăsime in Ungaria

Cum a fost zădărnicită o mare contrabandă in județul Turda

Turda, 14 Sept.

Un fost comisar de poliție din Cluj, cu numele Cosma și care a rămas în teritoriul cedat Ungariei, a încercat în ultimile zile ale evacuării, să facă o mare contrabandă de porci. Se știe că în Ungaria alimentele și în special carnea și grăsimea, sunt foarte scumpe. Fostul comisar, proprietar al unui camion, care era condus tocmai de un gardian public, pentru a induce în eroare pe cei ce controlau circulația, a cumpărat dela un ungur din Turda 80 porci grași între 150—200 kg. fiecare.

Mulțumită măsurilor luate din timp de către d. maior Gh. Dumitrescu, comandantul legiunii de jandarmi, care a prevăzut eventualitatea contrabandelor, primul transport de 20 de porci a fost prins de jandarmi lângă comuna Copăceni. Porcii au fost dați primăriei orașului, care a dispus tăierea lor pe seama populației turdene. Prețul evaluat de către o comisie specială, a fost consemnat pe seama proprietarului.

De altfel, foarte mulți unguri din Cluj au venit în timpul evacuării la Turda pentru a se aproviziona cu articole alimentare, în special ceai și cafea, oferind prețuri majorate. Comandantul legiunii de jandarmi și al poliției a luat însă măsuri, cercetând restaurantele, băcăniile și piața, personal, pentru a opri specula și contrabanda. Cu toată aglomerația din oraș, prilejuită de mulțimea de refugiați din Nordul Ardealului, prețul pieții a putut fi menținut aproape la normal; poliția, primăria și prefectura depunând continue și stăruitoare sforțări pentru aceasta.

Două crime misterioase la Brașov

Brașov, 14 Septembrie

De multă vreme, în orașul nostru nu s'au mai săvârșit crime, cari prin ferocitatea lor să înfioreze sufletele brașovenilor. Din păcate suntem nevoiți să înregistrăm două, săvârșite în același timp.

Victimele sunt streine de localitate și, poate, tocmai datorită acestui fapt se țes în jurul lor fel de fel de svonuri. Poliția însă pare să fie pe drumul, care va duce la prinderea fioroșilor asasimi.

Prima crimă a fost descoperită pe drumul ce duce la Poiana Brașov, la locul numit Pietrele lui Solomon. Nu se știe ce s'a petrecut pe crestele ascuțite ale stâncei, la poalele căruia a fost găsit cadavrul fetei Monica Fontino, de 21 de ani, ce poartă urmele loviturilor și tăieturilor provocate de ascuțișurile stâncei. Tânăra Monica, de o frumusețe rară, originară din Cernăuți, se refugiase la Brașov, unde-și stabilise domiciliul în str. Ion Calvin 10. Ea era logodită și în curând urma să-și întemeeze un cămin. Probabil, unul dintre foștii ei admiratori a rugat-o să facă o ultimă plimbare, pe care fata nu i-a refuzat-o. Tânărul, ros de gelozie, s'a gândit să se răzbune. Plecați către seară spre Poiana, a urcat pe stâncile de unde a fost aruncată.

Rămâne ca la autopsie să se stabilească dacă fata, înainte de a fi aruncată în prăpastie, a fost batjocorită și, în cazul când rezultatul va fi afirmativ, atunci nu mai încape îndoială că a fost victima asasinului tânăr, pe care poliția îl va aresta în curând, după semnalmentele furnizate de cei cari l-au văzut în ziua crimei în tovărășia ei.

A doua crimă a fost descoperită în str. Sf. Ioan nr. 6, victima fiind Nastasia Deleanu, tot în vârstă de 21 de ani, originară din Iași.

Din primele cercetări, rezultă că înainte de a veni la Brașov fusese prostituată și că a venit în localitate cu gândul de a-și croi o altă viață. Gazda unde trăsese, intrigată fiind de faptul că chiriașa sa nu mai dă semne de viață de 48 de ore, a pătruns în cameră, unde a dat peste un tablou înfricoșetor. Chiriașa sa zăcea întinsă pe pat într'un lac de sânge. Cu ultimele puteri ce i-au mai rămas de pe urma emoției provocată de cele descoperite, gazda a dat alarma.

La fața locului a sosit poliția, care a constatat că victima a fost batjocorită și apoi omorâtă, cu câteva lovituri de satâre.

Se crede că autorul este unul din foștii ei prieteni care a săvârșit crima fie din răzbunare, fie pentru a o prăda.

Cereți astăzi „Trup și Suflet"!

Astăzi a apărut un număr nou din „TRUP ȘI SUFLET". Excelenta revistă de medicină pentru toți publică în acest număr: Igiena toamnei — Atenție la ficat! — O operație pe creer, la Cushing — Constipația femeilor — Cum e pielea dvs.? — Complexitatea fenomenelor biologice — Cât trebue să mănânce un copil? — Bolile molipsitoare — Femei cu barbă — E timpul merelor — Ce spune doctorul, etc.

„TRUP ȘI SUFLET" — 10 Lei exemplarul

ECONOMICE-FINANCIARE

Dela Consiliul superior bancar

Bancă de control (?)

Consiliul Superior Bancar (prin deciziunea nr. 1280/940) a admis cererea BANCII DE CONTROL (?! *N. R.*) a INDUSTRIEI ȘI COMERȚULUI, din București (bd. Domniței 1) de a-și modifica denumirea în „BANCA INDUSTRIEI ȘI COMERȚULUI" s. a., cu capital de lei 25 milioane.

BANCA DE DEVIZE ȘI LOMBARD

Deasemenea, a constatat și decis că BANCA DE DEVIZE ȘI LOMBARD, din București, str. Stavropoleos 4 are un capital de lei 20 milioane.

ȘTIRI

● **La scurt timp după ruperea Basarabiei și Bucovinei de Nord din sânul României și alipirea acestor provincii românești la U. R. S. S., guvernul Reichului a ținut să ia contact cu guvernul Rusiei Sovietice în vederea lichidării chestiunilor pendinte, și în deosebi a executării importantelor cumpărături de cereale, semințe oleaginoase, fructe și ouă, angajate de germani pe prețele celor două provincii, deoarece la rândul lor furnizorii germani au început să-și reclame drepturile față de cumpărătorii basarabeni.**

Până în prezent nu s'a ajuns încă la niciun acord între cele două guverne cu privire la soluționarea chestiunii datoriilor și nici n'a transpirat încă nimic relativ la faza în care se găsesc tratativele actualmente.

● *Din ordinul d-lui general I. Antonescu, conducătorul statului, ministerul agriculturii a luat măsuri urgente ca toate mașinile și instrumentele agricole (tractoare, pluguri, etc.) să fie puse de îndată în funcțiune indiferent cui aparțin.*

Planul de cultură se va face de către Camerele agricole, pe regiuni, cu concursul agronomilor delegați de minister.

● **Din suprafața Cadrilaterului dobrogean totalizată la 772.600 ha, terenul arabil reprezintă 468.771 ha., adică 60%; fânețele naturale și pășunile 54.444 ha.; livezile și viile 9.536 ha., iar pădurile 102.908 ha.**

In chintale, producția vegetală a acestei regiuni pierdute a fost pe 1939:

Grâu 1.826.393; Secară 632.794; Ovăz 98.113; Orz 452.730; Porumb 1.618.797; Mei 12.366; Fasole 75.410 Rapiță 38.481; Floarea soarelui 145.748; Bumbac 17.608; Vin 349.390; Tutun 8.799.

● *Piața zarzavaturilor continuă să fie destul de slab aprovizionată pentru această perioadă a sezonului, dar mai ales intolerabil de scumpă.*

De aprovizionare în vederea iernii nici vorbă nu poate fi pentru grosul populației, întrucât majoritatea zarzavaturilor și a legumelor s'a dovedit inaccesibile puterii de cumpărare a obștei. Câți se pot încumeta să ia roșiile de bulion și de ținut la sticle pe prețuri de 6 și 8 lei kgr., sau castraveciori cu 180 lei suta; gogoșari la 140 lei suta; varza cu 6 lei bucata, fasolea boabe cu 30 lei kgr. ?...

Adevărul e că însăși cumpărătura pentru necesitățile zilnice a devenit o grea problemă, când 1 kgr. de fasole verde costă pe piețele bucureștene între 30—32 lei, mazărea 32, fasolea țucără 24, bamele 46 lei kgr. S'a mărit consumul atât de mult, încât producția țării nu-l mai poate îndestula sau suprafețele de cultură au fost atât de mici încât recolta s'a dovedit sub nivelul necesităților ? In acest caz, însă, ne întrebăm : cum s'a aplicat planul mobilizării agricole și la ce a folosit el ?

Din roadele culese azi să tragem cel puțin învățătură pentru organizarea culturilor viitoare, astfel ca populația să nu mai fie expusă la lipsurile și prețurile excesive de azi.

● Iată zestrea animală de care dispuneam în Dobrogea de Jos, în momentul când ea a fost trecută Bulgariei:

547.984; Capre 18.607; Porci 46.399; Cai 79.520; Bovine 67.960; Oi 547.984; Capre 18.607; Porci 46.399; Păsări de curte 675.016; Stupi de albine 12.963.

Reînhumarea creștinească a unui legionar

Comănești-Bacău

In cadrul de ordine și disciplină legionară, în ziua de 12 Sept. a. c., în satul Apa-Asău comuna Asău jud. Bacău, s'a făcut reînhumarea inginerului chimist Lascăr Gheorghe, asasinat în ziua de 22 Sept 1939 în comuna Bixadul Oltului jud. Trei Scaune.

Slujba înmormântării s'a oficiat de un sobor de 15 preoți

S'au adus multe coroane și jerbe de flori de cei cari știu să aprecieze supremul sacrificiu al tânărului inginer Lascăr Gheorghe care, în floarea vârstei, a fost omorât pentru credința legionară.

La această tristă dar și înălțătoare ceremonie au luat parte peste 1000 de săteni și sătence, precum și un număr de peste 200 legionari în uniforme și costume naționale. La sfârșitul slujbei, în biserica din Asău, a vorbit despre suprema jertfă preotul Cojan, după care cortegiul cu un tren al căii ferate înguste a plecat spre satul Apa-Asău unde s'a făcut reînhumarea. La mormânt a vorbit preotul C. R. Crișan despre marea jertfă pentru biruința legionară a inginerului Lascăr Gheorghe.

Când bulgării grei de pământ acopereau pentru totdeuna trupul inginerului Lascăr Gheorghe, s'a cântat „Imnul legionarilor căzuți" după care legionarii i-au dat ultimul salut depunând apoi jurământul de credință pentru completa biruință legionară

Sanatoriul Bârnova

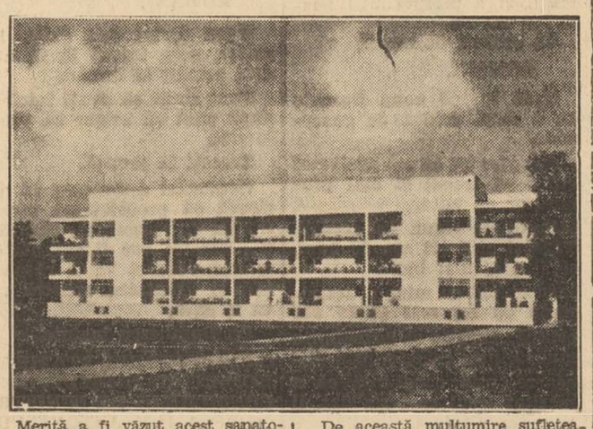

Merită a fi văzut acest sanatoriu, pentru frumusețea lui și a împrejurimilor. Și trebue văzut de cei ce, conducând gospodăria unei instituții mari sau a unei comune, doresc să poată avea prilejul unei comparații care însuflețește dorința înfăptuirilor frumoase.

Se văd aici înfăptuiri admirabile, cari reprezintă investiri mari de bani. Insă cunoscătorul care nu se înșeală în prețuirea construcțiilor, are aici prilej să se înșele, crezând că au costat de două ori mai mult și unele chiar de zece ori mai mult.

Astăzi, pentru întreținerea unei gospodării de folos obștesc sunt mijloace mai puține ca în trecut. Se poate arăta cineva mulțumit, dacă păstrează în bună stare ce are. La Bârnova se păstrează totul în bună stare și — ceva mai mult și nu tocmai lipsit de însemnătate — se construește. Mijloace nu sunt nici mai multe, nici mai puține ca în alte locuri. Dar aici au fost cu câțiva ani în urmă răpi și bolovani; iar dacă acum este un loc care încântă ochiul și dă sănătate celor care o caută, se datorează mai mult decât banilor cheltuiți, însuflețirii cu care s'a lucrat.

Iar această însuflețire, departe de a scădea, crește odată cu înfăptuirile, odată cu mulțumirea de a vedea tot mai mulți suferinzi redați cu putere de muncă familiilor și țării.

De această mulțumire sufletească are parte deplin meritată, d. dr. Corneliu Gancevici, medicul primar al sanatoriuluiș Ii este singura răsplată, dar și cea mai mare pe care o poate dori cineva.

Eugeniu Teodorescu

—oxx● xxo—

Foștii luptători

din Câmpina și imprejurimi vor depune jurământul de credință M. S. Regelui Mihai I

Câmpina, 13 Septembrie

Membrii societăților de foști luptători: Bărbăție și Credință cu spade; Mărășești; Avântul Țării și Voluntarii de Război, din Câmpina și comunele din imprejurimi, vor depune jurământul de credință noului Suveran M. S. Regele Mihai I., Duminică 15 Septembrie c.

Adunarea acestora, va avea loc în fața Primăriei orașului, la orele 10 dim., de unde vor porni la locul solemnității.

Mutarea bibliotecii comunale din Timișoara

13 Septembrie

De aproape un an se luase hotărîrea ca biblioteca comunală, adăpostită într'o clădire veche din strada Ungureanu, să fie mutată în clădirea muzeului bănățean din str. Lonovici. In acest scop s'au început reparații la acest muzeu și mutarea obiectelor lui la palatul cultural.

Dar cum la noi nimeni nu se grăbește, au trecut săptămâni, luni și biblioteca a rămas tot în vechiul local, insalubru și necorespunzător, iar amenajarea nouei clădiri neterminată.

A trebuit să ne surprindă tristele evenimente cari au dus la pierderea teritoriilor ardelene, pentruca biblioteca să fie, nu mutată, ci *evacuată* în pripă în clădirea muzeului, pentruca în locul ei să fie adăpostită Academia de muzică și artă dramatică din Cluj.

Peste noapte cărțile (nu trebue uitat că Timișoara are o bibliotecă foarte bogată și de mare valoare) au fost aruncate în lăzi și cu grabă trecute în clădirea din str. Lonovici, unde pereții trebuiesc spoiți, ușile reparate, ordinea înscăunată.

Vor trece astfel câteva săptămâni sau luni, până ce biblioteca va putea fi redată destinației și nu se știe dacă cu ocazia acestei evacuări pripite nu se vor fi distrus cărți.

Am relevat situația în care se găsește biblioteca numai pentru a evidenția unde duce lipsa de răspundere și organizare

Dacă mutarea bibliotecei n'ar fi fost hotărâtă cu luni înainte, se putea justifica această situație, dar atunci când ea a fost fixată din vreme, pentru cari motive și din a cui răspundere, nu s'a executat acea hotărâre ?

UMBRA TIMPULUI
POEME DE ION PILLAT

(Colecția „Universul literar", 1940)

Ca să cunoști farmecul nestârbit al contemplării aparențelor, pure de orice semnificație sau determinare practică e o chestiune de șansă și de oarecare deprindere, în care intră desigur și un dram de secretă aptitudine, de vocație exersată pentru *superficialitate*. A trăi la *suprafața* lucrurilor, în lumea aparențelor sensibile, unde spectatorului fără premeditare totul i se înfățișează lipsit de consecință este una din voluptățile cele mai depline din câte se pot închipui. Poezia d-lui Ion Pillat este dătătoare a unei astfel de voluptăți perfecte. Afirmația nu are altă valoare decât a unui punct de plecare, a unui indiciu de recunoaștere pentru oricine vrea să se orienteze în cuprinsul acestei poezii — dar ea constitue negreșit o indicație prețioasă, verificabilă pe toată întinderea străbătută de itinerariul liric al artistului. Acum putem preciza judecata noastră, numind pe d. Ion Pillat un *poet al aparenței sensibile*, fără teama că s'ar putea găsi în ea un înțeles restrictiv al pretențiri pe care i-o acordăm. Dar felul în care aparența devine sensibilă la d-sa nu poate fi despărțit de o anumită tonalitate afectivă, proprie poetului. Plasticitatea conturelor și a formelor, coloritul înfățișărilor aparente se organizează și se contopesc în intimitatea unei armonii lăuntrice, a unui „stimmung" care este adevăratul miez determinant al poeziei.

In *Umbra timpului*, ultimul volum de versuri apărut al d-lui Ion Pillat, toamna de pildă, are valoarea de semnificație a unui anotimp sufletesc, revelație a unei coincidențe intime de autobiografie care depășește poetizarea întâmplătoare a faptului calendaristic. Sentimentul trecerii inevitabile este, rând pe rând, *sugerat* și *numit* într'un fericit echilibru al jocului nuanțelor, în una din cele mai frumoase poeme ale volumului :

Lumina caldă de pe frunze
De aur și de purpură,
Lumina vie de pe mirişti
E amăgeală, soarele
Nu se întoarce de pe drumul
Pe care pier cucoarele.

In parc pustiu de visul verii
Zadarnic bate inima,
Zadarnic te apleci pe urma
De pe nisip a pașilor.
Ascultă bine : pe alei
Cu sgomot surd cad nucile.

De treci prin porumbiști la iazul
Pe care'l taie lișița,
Un plop mai tremură o frunză
Drumeață ca și dragostea.
Oprește-te să te mângâie
Cu razele amurgului.

Te du în casa bătrânească
Ce 'și naltă'n timp coloanele
Și ia bastonul vechi cu capul
De fildeș, al bunicului.
E vremea să pornim, îți chiamă
Și anii morți și sufletul.

Zâmbirea caldă de pe buze
Și brațul gol și degetul
Ce'ți netezea pe vremuri fruntea
Sunt nălucire... Zilele
Nu se întorc din drum, nici fumul
Ce'l lasă 'n zare toamnele.
(„In toamnă")

Impletirea aluziei, cu precizarea ei printr'o rostire sentențioasă este vădită, fără ca tonalitatea sufletească a poemului să sufere — dela prima strofă. Evocării spectaculare și senzoriale a toamnei din versurile

Lumina caldă de pe frunze
De aur și de purpură,
Lumina vie de pe mirişti
E amăgeală,...

îi urmează afirmarea peremptorie, că

...soarele
Nu se 'ntoarce de pe drumul
Pe care pier cucoarele.

Observați cu ce **sigură intuiție**, expresia mijlocitoare : *e amăgeală* înlesnește printr'o bruscă presimțire care nu birue totuși să turbure voluptatea pur senzorială a primelor trei versuri, convingerea rostită în ultima parte a strofei. Dar fiecare strofă cuprinde indicații prețioase care ne îngăduie să întrevedem peisagiul sufletesc, prin transparența poeziei aparențelor. Reliefurile plastic al lucrurilor își adaogă uneori o dimensiune sufletească : coloanele casei bătrânești se înalță *în timp* — alteori, demonul analogiei isbutește versuri care nu se pot uita : *Un plop mai tremură o frunză* (o frunză, cea din urmă) — *Drumeață ca și dragostea, etc.*

Înțelesul aluziei se topește în muzicalitatea interioară a poemului *Insulă, toamna*, ca un motiv melodic în țesutul unei simfonii :

Insulă, toamnă și iar
Apa cuprinsă de șoapte.
Marea, molatec eșafar,
Mierla și viile coapte.

Seara cu stelele mari,
Cerul plin de primejdii,
Alge cu miros amar,
Visul străvechi al nădejdii.

Insulă, toamnă și iar
Marea își joacă delfinii.
Suflete, veșnic hotar —
Fluerul mierlei cântă luminii.

Valul cu umerii goi,
Fasăre, poamă și frunză,
Totul se trage 'napoi
Pe alt tărâm să se-ascunză.

Motivul trecerii, al revenirii periodice prin anotimpuri este indicat și de astădată, printr'un procedeu similar, al contrastelor, între datele senzoriale, ale priveliștei din afară și datele sufletești ale peisagiului lăuntric. Este repetarea unor înfățișeri cunoscute ca atare, și cu efect de sugestie a monotoniei priveliștei marine :

...și iar
Apa cuprinsă de șoapte,
— — — — — — —
...și iar
Marea își joacă delfinii.

Există totuși un criteriu de referință statornic, grație căruia această necurmată revenire prin anotimpuri capătă înțelesul înaintării către un sfârșit : *Umbra timpului* — dimensiunea sufletească a amintirii adăogată peisagiului exterior. E acel vocativ care poate părea insolit : *Suflete, veșnic hotar* — putând fi în același timp neputință, limită de cincoace a unui neîngăduit *dincolo*, sau neschimbare, veșnicie. Dar totul nu e decât un joc, sau un ritual: — *Totul se trage 'napoi, Pe alt tărâm să se-ascunză*". Este numai ascundere, vremelnică dispariție, — mărturie fiind „vinul străvechi al nădejdii".

Asadar, *Umbra timpului*, amintire a unui trecut care ne e tot mai apropiat cu cât ne depărtăm de el. *(Simt : m'ajung din urmă vechii ani)* — totuși *umbră*. Dar împotriva umbrelor, artistul așteaptă încrezător *„furtuna măsurată a luminii"*, („Poetul").

E unul din cele mai frumoase simboluri din lirica noastră, acela pe care-l găsim în *„Poetul"* — și o profesie de credință artistică, fără îndoială. Poetul se recunoaște legat, prin materie și ascendență, nu însă și obligat :

...Dar sufletul mi-e slobod.
Dar sufletul îmi cere tot mai aprig
Adânca brazdă-a norilor. Pe buze
Cu sorea spumei albe, cu amara
Înțelepciune a valului voi merge.
...Voiniceşte, singur
Voi trage-un chiot până'n zarea lumii —
Și desfăcută de arătarea verde
A valului se va sui vicleană
Ca marea, Afrodita pentru care
Zadarnic ar cu dorul meu întinderi
De vis deșert...

Este, încă odată exprimat, idealul unei arte poetice ale cărei împliniri vor sluji istoricului literar de mai târziu, la recunoașterea și conturarea unui aspect din cele mai valabile manifestate în poezia din perioada României Mari.

MIHAI NICULESCU

ARDEALUL și LEGIUNEA

de MIRCEA MATEESCU

Cititorii găsesc acest documentat și însuflețit articol, în numărul de Sâmbătă, 14 Septembrie, al revistei „Universul literar". Autorul, d. MIRCEA MATEESCU, este bine cunoscut prin scrisul său energic și adâncit.